СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЖОВТНЯ 1948. — No. 247. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 23, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

СИЛУ РЕЄСТРОВАНИХ КОМУНІСТІВ НАРАХОВУЮТЬ НА 75,000

КРІМ ТОГО 35,000 ДО 45,000 НЕРЕЄСТРОВАНИХ.

Вашингтон, 21 жовтня. — Конгресмен Дж. Парнел Тамес, виявив, що комісія неамериканських діянь палати репрезентантів має інформації, що в Злучених Державах находиться 75,000 зареєстрованих членів Комуністичної партії, одначе більша частина з них не мають реєстраційних карток. Дальше сказав Тамес, що в нашій країні є ще 35,000-40,000 осіб, які не зареєструвалися як комуністи, одначе вони підлягають партійній дисципліні й вважаються за членів партії. Комуністи зосереджені по великих містах, як Ню Йорк, Лос Анджелес, Шікаґо, Дітройт і Питсбурґ. Тому, що багато комуністів ховається в підземеллі, конгресмен домагається ухвалення закону, щоб можна було витягнути їх з підземелля на денне світло.

ЦЕРКОВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕГОДУЮТЬ НА ТРУДНОЩІ В РОЗСЕЛЮВАННІ ІМІГРАНТІВ.

Краєва Католицька Рада для розселення, яка відбуває свої наради в Ля Крос, у стейті Висканзин, прийняла резолюцію з зазивом до федеральної Комісії Зделпасованих осіб, щоб вона прийняла більше доцільні й видатні міри при виконуванні закону про допущення скитальників. Тому, що комісія не дає належної допомоги, багато людей, які згодилися зайнятися долею нових імігрантів, тепер відмовляються їм помогти.

Організація протестантських церков, під назвою „Ворлд Чорч Сервис", зіхалася на збори до Асбері Парк, у стейті Ню Джерзі, щоб там нарадитися, як заопікуватися новими імігрантами, які прибувають в Америку на підставі Акту про допущення 205,000 скитальників. Організація каже, що вона досі зайнялася розміщенням 2,500 діпістів.

ПІДРИВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАТЯТЬ ПРАВО СВОБОДИ ВІД ПОДАТКІВ.

Вашингтон. — Бюро Особисто-Доходових податків оприлюднює, що вісім організацій, яких департамент справедливости зареєстрував на лісті „підривних", втратили право до звільнення їх від податку. Загалом 40 усіх організацій, які подавали себе як харитаативні, а які під цею заслоною вели підприємства, дістали пригадку, що вони мають платити особисто-доходовий податок. Між підривними організаціями згадані такі імена: Міжнародний Робітничий Орден, Нюйорська Рада Конгресу Американської Молоді, Народний Інститут Прикладної Релігії. З інших організацій замітніші такі: Американський Християнський Комітет для Втікачів, Американський Комітет для Німецького Риліфу, Конгрес Артистів, Фонд для допомоги Літератів й Артистів з Росії, Американський Комітет для Риліфу Европейських Робітників, Голивудська Мобілізація Письменників, Школа Жидівських Студентів у Ню Йорку і т. д. Наслідок відмови звільнення згаданих організацій від податків буде такий, що люде, які складають жертви на ті організації, не будуть мати права потрунути собі ті суми, як вільні від особисто-доходового податку.

ТРУМАН ВИЯВЛЯЄ ДЕМОКРАТИЧНУ ПРОГРАМУ ДЛЯ ПОПРАВИ ЖИТТЄВИХ ВІДНОСИН.

Вашингтон. — У своїй промові до населення, виголошеній по радіо з Білого Дому, през. Труман виявив 8 точок для поправи життєвих відносин населення. Вони такі: 1. Скасування закона Тефта-Гартлія; 2. Піднесення мінімума робітничої заплати з 40 на найменше 75 центів; 3. Поширення суспільного забезпечення на групи, досі необняті законом; 4. Збільшити виплати зі суспільного фонду на 50%; 5. Поширити медичні засоби лікування населення; 6. Дати федеральну допомогу стейтам для піднесення шкільництва; 7. Дати поміч з федеральних фондів для усунення невідповідних мешкальних домів по містах; 8. Найти способи для контролі цін. Попри конструктивну програму Трума ще вийшов з гострою критикою республиканців. Промову Трумана попередила промова артистки Вангед з підтримкою його кандидатури. За радіо заплатила юнія кравецьких робітників жіночого одягу.

ДЮІ ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ СОЦІЯЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Ню Йорк. — Губ. Тамес Е. Дюі обговорив проблему суспільної справедливости. Він дораджував розвязати економічні недостачі на американських підставах. Цю промову виголосив Дюі на обіді, улядженім Фундацією Памятика Алфредові Смитові в готелі Валдорф Асторії. Дюі звернув увагу на економічну систему Америки, яка повинна бути ще посилена в тому напрямі, щоб дати нагоду до вищої життєвої стопи для кожного. Крім того треба подбати про моральний провід, щоб обєднати населення Америки. Дюі, як республиканський кандидат на президента, відкрив обід промовою на честь колишнього демократичного губернатора Ню Йорку, Алфреда Смита. Дохід з обіду в сумі $250,000 призначений на будову крила в шпиталі св. Вінкентія. На обіді було приявних 2,000 гостей, які заплатили по $100 за місце при столі. Промова Дюія мала звернути увагу на потребу зрівнання нігрів з білими в південних стейтах.

ВЕРХОВНИЙ СУД ПОТВЕРДЖУЄ РІШЕННЯ В СПРАВІ ПАРТІЇ ВОЛЕСА.

Вашингтон. — Верховний Суд Злучених Держав признав за правне рішення суду в стейті Ілиной, яким не допущено в тому стейті лісти кандидатів з Прогресивної партії з Генрієм Волесом на чолі. Закон стейту Ілиной вимагає, щоб лісту кандидатів якоїсь партії підписало 25,000 людей, між ними по 200 виборців з кожного повіту, яких у стейті є 202. Партія Волеса не сповнила тих умов.

Президент годиться післати дальших 66 літаків до Берліна

Вашингтон, 21. жовтня. — Ген. Лушус Клей, військовий губернатор Берліна, відвідав президента Трумана в Білому Домі і дістав від нього обіцянку, що уряд вишле дальших 66 літаків марки Сі-54 для постачання харчів до Берліна для зломання блокати Совєтів. У розмові з кореспондентами ген. Клей заявив, що без огляду на все, Берлін буде діставати харчі з заходу. Тепер 200 літаків довозять харчі до блокованого міста. Клей сказав теж, що він не замітив ніяких приготовань в совєтській зоні до війни з Західними державами, за вийнятком організації нові поліції в східній зоні. Підчас свого побуту в Вашингтоні ген. Клей брав участь в засіданні Краєвої Ради Безпеки, до якої належать тільки найвищі урядовці оборони.

Ген. Клей заповідає свободолюбний рух народів за залізною заслоною.

На обіді Фундації Памятника Алфреда Смита у Ню Йорку сказав ген. Лушус Клей, військовий губернатор американської зони в Німеччині, що країни за залізною заслоною почнуть незабаром звільняти себе зпід совєтського панування, а це станеться внаслідок зросту Програми для Видужання Европи. Він заявив, що швидко зближається день, в якому вільні люди світу стануть настільки сильні, що будуть могти оборонити свою волю і тривалий мир. — Дохід з обіду призначений на будову шпиталю ім. Алфреда Смита. Предсідником Фундації є кард. Франсис Спелман.

НЮ ЙОРК ТАЙМС ЗВИВАЄ СВОЄ БЮРО В МОСКВІ.

Ню Йорк. — Видавництво щоденника Ню Йорк Таймс оприлюднює вістку, що Москва відмовила поворотного віза для кореспондента цього щоденника, Дру Мидлтона, отже нема іншої ради, як звинути цілком кореспонденційне бюро, яке цей часопис втримував досі в Москві. Воно було приміщене в готелю Метрополь.

ФАРЛІ ЗА ДОПОМОГУ ДЛЯ ЕСПАНІЇ.

Ню Йорк. — Щойно повернувся з довшої подорожі по Европі колишній головний почтмайстер, Джеймс А. Фарлі. Він відвідав був теж Еспанію. У розмові з кореспондентами він подавав аргументи, чому Америка повинна помогти Еспанії, яка є головним заборолом Европи в боротьбі проти комунізму. Про Німеччину сказав Фарлі, що її відбудова потрібна для регабілітації Европи.

ЗАПОВІДАЮТЬ АНГЛІЙСЬКЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ І. ФРАНКА

Тексаський „Дейлі Таймс Геральд" в своєму книжковому перегляді вже 10. жовтня заповів швидку появу у видавництві „Философикал Лайбрері" в Ню Йорку „перший переклад на англійську мову творів видатного українського автора, Івана Франка". Ця книга, що містить вибрані поеми Івана Франка в перекладі покійного д-ра Конді, появиться стараниям та коштом Українського Народного Союзу. На книжковому ринку вона буеде вже 25. листопада.

МАРШАЛ ВІДБУВ НАРАДИ З ЦАЛЬДАРІСОМ.

Париж, 22. жовтня. — Секретар стейту ген. Маршал, після повороту з відвідин в Греції та Італії, відбув тут вчора конференцію з грецьким міністром закордонних справ, Констянтиним Цальдарісом. З поінформованих джерел заявляють, що секр. Маршал висловив Цальдарісові свою думку, як можна б в Греції приспішити ліквідацію комуністичних безпорядків.

Терор, нужда і брехня в Совєтському Союзі

СОВЄТСЬКІ ОФІЦЕРИ-ВТІКАЧІ ПРО ПОЛОЖЕННЯ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ.

Лінц, Австрія, 22. жовтня. — Два офіцери совєтської авіяції, що на початку цього місяця втекли дво-моторовим бомбардувальником з України в американську зону Австрії, дали вчора представникам преси вияснення про положення в Совєтському Союзі та про причини своєї втечі. Обидва втікачі, лейтенант Анатоль Барсов та лейт. Петро Пірогов, були кандидатами в члени комуністичної партії бо це обов'язкове для кожного офіцера. Їм самим жилося не найгірше, але вони не могли дивитись на терпіння та нужду цілого народу. Вони насамперд ствердили, що всі твердження совєтської пропаганди для закордону є жорстокою брехнею, бо в Совєтському Союзі панує найстрашніша диктатура, неволя, терор і експлуатація. По їхньому — щонайменше 70 % совєтського населення є проти комунізму і думає так як вони. Совєтські вибори не є жодними виборами, бо до них заганяють людей пістолями та кажуть віддавати голоси не на вибранців народу, тільки на їх гнобителів. Втікачі з найбільшим обуренням говорять про страшне знущання совєтської диктатури над селянами, що творять більшість населення Совєтського Союзу. Цим селянам відібрали землю і все, що вони мали та жорстоко їх експлуатують, заставляючи до каторжних робіт в колгоспах. Оба втікачі слухали постійно американських радіопрограм „Голос Америки" і під їх впливом та наостанці під впливом повідомлень про події з Косенкіною в Ню Йорку вони рішили й собі „вибрати волю". Вони зокрема говорили про всі намагання брехливої совєтської пропаганди перекручувати факти. Проте, в самому Совєтському Союзі тим большевицьким брехням вже ніхто не вірить, бо всі занадто болюче на них пізналися. Про те, чи Совєти мають атомову бомбу та чи підготовляються до війни, втікачі знали тільки те, що пишеться в совєтській пресі, а там не пишеться нічого. Вони оба хотіли б дістатися до Америки, бо вірять, що тут є справжня свобода.

БРАЗИЛІЯ ДОПУСТИТЬ БАГАТО НОВИХ ЕМІГРАНТІВ

Ріо де Жанейро. — Бразилійський уряд вже відкрив частинно границі для нової іміграції з Европи. Бразилійські консулі в чужинних державах дістали доручення, щоб вони самі вирішували, кого мають з закордону допустити до Бразилії. Бразилія потрібує тепер багато людей з еміграції без огляду на їхнє затруднення. Кожний, хто покінчив 18 літ життя, може бути допущений до Бразилії, а неповнолітні мають їхати під опікою старших. Хто покінчив 60 рік життя мусять окремо дістати дозвіл від консула. Всі нові іміґранти мусять мати свідоцтво доброї поведінки від поліції країни, з якої виїздять. В Бразилії тепер велика недостача хліборобських робітників, отже це одна з причин злагіднення іміграційних постанов.

ПЕРШИЙ ТРАНСПОРТ НОВИХ ІМІГРАНТІВ ВЖЕ В ДОРОЗІ

Бремергафен, Німеччина, 22. жовтня.— Пароплав „Дженерал Блек", що везе перший транспорт нових імігрантів до Америки на підставі нового закону, відчалив вчора з місцевого порту до Ню Йорку. Ним їде 813 скитальників різних національностей. Кореспонденти широко описують велике схвилювання подорожних, як на пароплаві піднесено зоряний американський прапор та як оркестра заграла американський гимн. Багато зі скитальників тільки тоді повірили, що вони вже справді їдуть до Америки. Згідно з пляном, „Дженерал Блек" повинен причалити до Ню Йорку в дні 31. жовтня.

80,000 НОВИХ ІМІГРАНТІВ У КАНАДІ.

Отава. — Впродовж перших 8 місяців 1948 року приїхали до Канади майже 80,000 нових імігрантів, як це оприлюднює департамент шахт і природних багатств. Надіються, що до кінця року приїде до Канади разом 100,000 нових поселенців. В 1947 році приїхали до Канади 32,808 імігрантів перших 8 місяців.

АРМІЯ НЕ МАЄ ГРОШЕЙ НА РАДІОВИСИЛЬНЮ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 22. жовтня. — З поінформованих джерел заявляють, що Американське Військове Управління в Німеччині мусіло зрезигнувати з пляну будови великої радіовисильні в місті Гоф біля чехословацького кордону, не маючи на це відповідних фондів. Будова цеї радіовисильні та вдержання її протягом першого року мало виносити 1,500,000 дол., що їх Армія не може видати.

55,306 В БРИТАНСЬКІЙ ТЕРИТОРІЯЛЬНІЙ АРМІЇ.

Лондон, 22. жовтня. — Вчора тут повідомлено що теперішня загальна сила британської територіяльної армії виносить 55,306 осіб, в тому 6,000 жінок в допоміжних відділах. Протягом останніх трьох місяців до цеї армії зголосилося понад 8,000 нових добровольців.

ЗАХ. СОЮЗНИКИ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА КОМПРОМІС В СПРАВІ БЕРЛІНА

Париж, 22 жовтня. Представники Злучених Держав, Британії і Франції погодилися на резолюцію незаінтересованих безпосередньо в справі Берліна 6 малих членів Ради Безпеки, яка передбачує перервання совєтської бльокати без засуду совєтської дотеперішньої акції як загрози для світового миру. Резолюція, що буде внесена на сьогоднішній сесії Ради Безпеки, рівночасно пропонує, щоби Рада міністрів закордонних справ обговорила цілу справу Німеччини, як того вже раніше домагалися Совєти. Бльокада Берліна мала б бути перервана негайно на базі договору в Москві з 30 вересня б.р. і який передбачує одну совєтську валюту в цьому місті під спільною контролею всіх чотирьох окупаційних сил. Військові команданти в Німеччині мали б негайно почати переговори для здійснення цих постанов. Рівночасно з бльокадою Берліна мали б бути відкликані і всі комунікаційні обмеження між західними і совєтською зонами Німеччини, що їх в останньому західні союзники встановили у відплату на бльокаду. Совєтське становище ще докищо не відоме, бо Вишинський мав би ще дожидати інструкцій з Москви. Він теж відмовився від будьяких коментарів на цю тему, але зі завжди добре поінформованих джерел заявляють, що теж Москва готова прийняти цю резолюцію, хоча й видвигаючи ще цілий ряд різних передумов, головно щодо чергової конференції Ради закордонних міністрів. Рада Безпеки збереться в цій справі сьогодні після полудня.

СОВЄТСЬКА „НАРОДНА ДЕМОКРАТІЯ" ДЛЯ ЦІЛОЇ НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 22 жовтня. Рівночасно з вирішуванням совєтсько-західного спору в справі Німеччини на терені ООД, сьогодні теж входить в свою головну фазу совєтське намагання створити відповідну основу для „всенімецької народної демократії". На сесії створеної Совєтами та відповідно „вичищеної" ними німецької „Народної Ради" буде сьогодні предложений проєкт конституції твореної Совєтами „німецької республіки". Совєтам не пощастило вдержати того проєкту в таємниці, як це виходить зі заяви речника американського військового управління, що гостро критикував Совєтські заходи інтервенції теж в західних зонах. Проєкт совєтської конституції для німецької „народної демократії" мав би бути початком кінцевої акції Совєтів для опанування цілої Німеччини при допомозі німецької комуністичної п'ятої колони. Напередодні сесії Народної Ради контрольована Совєтами преса пригадує німцям, щоби залишили свої власні міркування та прийняли беззастережно „партійну лінію", бо тільки це може запевнити політичну владу „працюючої кляси", якщо потрібно то при допомозі „революційної акції."

1 ВБИТИЙ І 200 РАНЕНИХ В СТРАЙКОВИХ ЗАВОРУШЕННЯХ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 22 жовтня.— Страйкове положення у французькому вугляному басейні вчора ще більше загострилося, як після одного відносно спокійного дня знову дійшло до зудару між страйкуючими і поліцією, під час якого один поліцай був вбитий, а біля двісті осіб віднесли рани. До зудару прийшло, як відділи безпеки робили відповідні заходи проти комуністичних саботажів в шахтах. Цей зорганізований комуністами страйк має за головну мету до тої міри здезорганізувати французьке господарство, щоби не допустити до успішного переведення пляну Маршала. З поінформованих джерел заявляють, що французький уряд обмірковує справу проголошення воєнного стану на охоплених страйком теренах.

ВІЙНА В ПАЛЕСТИНІ.

Тель Авів, Ізраїль, 22 жовтня. — Сьогодні в 7 год. рано на фронтах в Палестині мали б знову замовкнути гармати, бо на той час Рада Безпеки наказала завішення зброї, на яке „прінціпово" погодилися жиди й араби. Проте, бої тривали ще до останньої мінути й кожна з воюючих сторін намагалася захопити для себе шматок території більше. Командування ізраїльської армії повідомило про здобуття міста Бершеба, що серіозно загрожувало б цілій єгипетській армії в Палестині. Араби зі свого боку повідомили, що жиди, вправді намагалися Бершебу здобути, але їх відбито.

ТИСЯЧІ ЖЕРТВ КОМУНІСТИЧНОЇ РЕВОЛЬТИ В КОРЕЇ.

Сеул, Корея, 22 жовтня. — Урядово тут вчора повідомлено, що корейські війська і поліція, вислані проти збунтованих в південній частині країни 1,300 підбурених і керованих комуністами вояків, здобувають поступово контролю положення. Збунтовані війська оточені і сподіються, що ребелія буде зліквідована продовж найблищих двох днів. Урядово теж повідомлено, що під час повстання згинуло 300 поліцаїв, а жертви всіх виносять тисячі осіб, теж цивільних.

СОВЄТИ ЗВІЛЬНИЛИ БЕРЛІНСЬКИХ ПОЛИСМЕНІВ.

Берлін, 22 жовтня.—За згодою совєтських окупаційних властей звільнено вчора 20 німецьких полисменів зі західних секторів Берліна, заарештованих свого часу під час комуністичних безпорядків в цьому місті. Їх арешт був свого часу причиною дальшого загострення совєтсько-західних стосунків. Совєти рівночасно повідомили, що в найкоротшому часі будуть звільнені дальших 40 міських урядників зі західних секторів.

6,087,287 ЕСПАНЦІВ МАЮТЬ ПРАВО ГОЛОСУВАТИ.

Мадрид, 22 жовтня. — В дні 21 листопада відбудуться в Еспанії перші вибори до міських рад, в яких — згідно з урядовим повідомленням — зможе голосувати 6,087,287 еспанців. Голосувати можуть тільки голови родин.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПІЗНАТИ ЗАСАДИ І МЕТОДИ ВОРОГА

„Студіюємо хворобу рака, щоб навчитись, як її поборювати; з тої самої причини треба нам студіювати по наших університетах совєтську філософію" — говорив д-р Джеймс Б. Конент, президент Гарвардського Університету, на форумі, влаштованім в Ню Йорку теж і цього року часописом „Ню Йорк Геральд Трибюн".

Д-р Конент є такої думки, що Кремль привязує більшу вагу до комуністичної ідеології, ніж до совєтської мілітарної сили. Тому саме з комуністичною ідеологією треба в першу чергу вести бій і то одвертий бій. Коли ж стануть проти себе в такому бою аргументи за комуністичну ідеологію і проти неї, д-р Конент певен, що „проти-аргументи рознесуть комуністичну ідеологію на шматки". Тим він доказує конечну потребу навчання в університетах „совєтської філософії" та комуністичної тактики, не зважаючи на це, що є „експлодуючий предмет". Цю „філософію" треба порівняти з американською демократією та американськими методами. Таким способом американці краще підготуються до боротьби з совєтською найсильнішою зброєю, каже д-р Конент.

Коли так поступимо, каже він далі, то скорше переконаємо Кремль про потребу зміни тактики та залишення комуністичної агресії. Одначе це не має означати, що Америка не повинна бути мілітарно сильною і готовою на кожний випадок. Він тільки виходить зі заложення, що на Злучені Держави припала провідна роля в світі дбати за мир і порядок, а Совєти є перешкодою в заведенню світового миру, бо переконані, що комуністична ідеологія мусить скоро всюди перемогти і запанувати. Коли ж Кремль переконається, що так не є, тоді може змінити свою тактику, а тим самим може бути оминена нова війна.

Не входимо в це, чи так станеться, як цього надіється д-р Конент. Не віримо в таку аргументацію. Проте, не зважаючи якої хто був би думки в цій справі, основне вивчення „совєтської філософії" та комуністичних метод є необхідним. Д-р Конент каже, що комунізм дещо поширився перед останньою війною в Америці частинно тому, бо комуністична пропаганда була для багатьох чимсь таким, що є подібне до забороненої „порнографічної літератури", яку набувається на „академічнім чорнім ринку". Це мало для певного роду молоді „спеціяльну притягаючу силу". Про комунізм не говорилося по школах, але збувалося його мовчанкою або погордою, а доктрини, з якими так поводяться, каже д-р Конент, мають „притягаючу силу для незрілих людей".

Д-р Конент певен, що коли в школах будуть дебатувати одверто на теми комунізму і демократії, совєтської філософії й американського способу думання, то комунізм провалиться і не виграє „боротьби ідей". Зі школи з таким навчанням вийдуть нові американські лідери, які будуть краще підготовані до боротьби з комунізмом у цілому світі, що є конечно потрібне з огляду на цю ролю, яку нині займає Америка в світовій політиці.

Американці, назагал, таки ще далі дуже мало освідомлені щодо цього, що є комунізм, до чого він прямує і які його методи в змаганнях до опанування цілим світом. Це є „рак", страшна суспільна хвороба, яка вимагає якнайосновнішого її пізнання, коли світ має її позбутись. З цього боку д-р Конент має повну рацію.

РЕЛІГІЯ НАШИХ ДНІВ

У шуканні за причинами новочасних суспільних язв практичні люди й учені мислителі звертають увагу на різнородні недомагання в житті одиниць, гуртків, громад і націй. Недавні всесвітні зїзди як медичний в Лондоні і протестантський в Амстердамі, мали на цілі, між ін. віднайти підстави недомагань сучасного лиха. Духовний а теж і філософічний світ шукають підстав лиха в недостачі релігії, медичний світ пояснює це на свій лад, хоч в засаді всі мислителі годяться в тому, що треба більшу вагу класти на духову сторону життя ніж на матеріяльну. У такий спосіб доходять вони згідно до висновку, що для поширення духового життя треба поширення і поглиблення релігії серед мас і освічених одиниць.

Та є одна заковика, яку навіть в теорії не легко розвязати, а саме, як відмежити релігію від політики. Труднощі полягають у засадничих поглядах на розумінні самої людини. Арістотель, мудрець старинної Греції, клав вагу на це, що людина це „громадське сотворіння". Знов християнська філософія вважає найголовнішим це, що чоловік, це Боже сотворіння. Саме в тих двох різнородних розуміннях лежить і різниця в поглядах на релігію, яких не вдалося погодити.

В европейських країнах була прийнята засада, що держава має підтримувати релігію. В Америці переведено засаду розділу церкви від держави, що вказує на змагання відділити церкву, а з тим і релігію від політики. Одначе в сучасній Америці як католики, так і протестанти, завважують, що загал населення зачинає ставати „світським" — тобто байдужим до релігії. Такому станові приписує дехто й головну причину теперішнього заколоту в поглядах на суспільне життя. Найбільша в світі громада Ню Йорк, а теж і стейт Ню Йорк станули на становищі, що школи повинні спонукати дітей ходити на науку релігії і на це призначують годину в тижні, даючи дітям дозвіл вийти з кляси і піти на науку релігії до своєї церкви. Цей рух дуже сильний, не зважаючи на противні впливи. Як в закордонній політиці обі великі політичні партії прийняли засаду двопартійности, так і в релігійних справах всі релігійні деномінації станули на становищі, що треба підтримувати релігійне виховання серед дітей без огляду на церковні різниці.

Чому це так, виказує недавній звіт Нюйорського Місійного Товариства, зладжений д-р Кенетом Д. Милером, який твердить, що „найменше 3,650,000 осіб у віці понад 14 літ життя невраховані в зорганізованім релігійнім житті міста". У дальшому виводі каже автор звіту, що якби відтягнути число дітей понижче 15 літ життя від загального числа мешканців Ню Йорку, тоді в місті повинно б бути 6,400,000 осіб настільки зрілих, що вони можуть виявити свою приналежність до якоїсь церкви. Міжтим у списках католицької церкви нараховано тільки 1,500,000 осіб, в протестантських 600,000, в східніх православних рахунках 50,000, а щодо жидів, то навіть при дуже поблажливім обчисленні ледви 600,000 належить до синагог. Отже усіх церковників у Ню Йорку є тільки 2,750,000 на місце сподіваних 6,400,000.

Д-р Милер ще розбирає участь цих церковників у богослуженнях і приходить до висновку, що між протестантами тільки 35% ходять в неділю до своїх церков, жиди кажуть про своїх людей, що вони тільки на великі свята виповнюють синагоги, а про католиків говорить на підставі інформацій з католицьких кол, що напр. для італійців церква існує на те, щоб у ній хрестити діти, вінчатись і відправляти похорони та що вони виростають на „добрих американців" (в нюйорськім значенні), але в практичнім житті в них мало місця для релігії.

Щодо нігрів, каже автор, поняття, наче б вони були дуже релігійні, є помилкове, а таку саму помилку завважав він теж і в осуджуванні портоpіканців. Коли йде про публичні школи, то в одній, де є 1,600 дітей, тільки 600 користає з права ходити на релігію.

З зіставлення такої статистики автор приходить до висновку, що Ню Йорк це „поганське місто", що „тільки вказує на матеріялізм і секуляризм наших днів", каже автор.

Те, що сказане про Ню Йорк в справі релігійної приналежности, можна сказати і про кожне велике місто в Америці. Що в Америці майже половина населення не належить до жодної церкви, звісне з різних статистичних обрахунків минулих років. В теперішньому часі статистика виказує дещо більше церковників, одначе, наскільки ці церковники ходять до церков, або наскільки їх приналежність до якоїсь деномінації не є тільки признакою приналежности до якоїсь групи, це вже інше діло. Загально звісне напр., що москаль, коли говорить про свою національність, то з притиском каже: „я русский, православний". Подібне зустрічаємо в греків. Навіть у декого з українців можна таке завважити.

Це вказує, що релігійна приналежність так нераз змішана з політикою, що часом не знати, яку ролю грає в людей політика, а яку справжня релігія. Та якби не було, церковна приналежність дає людям якийсь характер і стримує їх від масової аморальности, яку несе комунізм.

Д. А.

Що за тим криється?

ДО ІСТОРІЇ ОДНОЇ РОСІЙСЬКОЇ „ВИЗВОЛЬНОЇ" АКЦІЇ.

В трицятих роках в Югославії існував „Національний Союз Нового Поколенія", який видавав свій орган „За Росію". Була це організація так зв. „білих росіян", яка нічим особливо себе не виказала, коли рахувати це, що замісць герба старої російської імперії (двоголовий орел) чи нової большевицької держави (серп і молот), вона уживала український державний герб (тризуб), намагаючись в той спосіб анектувати до Росії староукраїнську київську Русь.

В ті часи нічого не було чути про існування в Росії якихось революційних організацій в роді „Союзу Визволення України", ліквідованого в 1930 р. шляхом голосного судового процесу, чи „Української Військової Організації", ані не було чути про якісь протибольшевицькі виступи російських мас. Тому не виходимо з дива, коли читаємо у відомому американському журналі "Look" (26. жовтня, 1948), що Кірова вбито російською підпольною організацією, яка мала ніби свій осідок в Югославії і називалася „Національно-Трудовой Союз". Відомо, що вбивник Кірова був большевиком і його акт був наслідком партійних порахунків. А те, що „Правда" представляла той союз, як гніздо терористів нічого не значить. Адже ж всі протикомуністичні і протимосковські виступи в Україні вона з правила приписувала і приписує „петлюрівцям" з-за кордону, себто українським патріотам, які часто навіть не мали ніякого відношення до вбитого большевиками гол. Отамана С. Петлюри.

Чи заключено якийсь договір в 1941 р. між згаданим Союзом і речниками польського уряду, що по розгромі Польщі в 1939 р. опинився закордоном, про це дотепер не було відомо. Але не доводиться виключати того, бо імперіялісти Росії і Польщі нераз знаходили спільну мову, особливо коли йшлося про Україну (граф Скарбек і граф Бобринський перед першою світовою війною, проф. Дмовський і уряд Сталіна по другій).

В час останньої війни, десь в 1943 році, в Україні під німецькою окупацією згаданий Союз виявив себе тим, що став поширювати там невелику брошурку проти - українського змісту, але з українським гербом. Це йому не було тяжко робити, бо німці тому не противились і радо нацьковували росіян проти українців і їхніми руками поборювали український національний рух та акцію. Співпраця німецьких та московських імперіялістів на Україні мала найрізнородніші форми, включно аж до фаворизування німцями большевицьких агентів, на що є безліч прикладів.

Російська білогвардейська акція оживилась на прикінці 1943 р., коли німці створили так зв. „Російскою Освободітельную Армію" і поставили на чоло її полоненого в 1941 р. большевицького генерала Андрея Власова. До цього спонукав їх той факт, що серед російського народу на окупованих німцями теріторіях не було жадного протибольшевицького руху. Отже треба було його творити штучно, бо Німеччина програла війну і її единим рятунком могла бути внутрішня революція в Совсоюзі.

Така революція могла би вибухнути, аби німці самі її не унеможливили і не силами російського народу, лише революція національна, силами поневолених Росією народів. Такі народи, як Грузія, Україна, Білорусь від початку революції 1917 р. не переставали повставати проти московсько-комуністичної влади, тоді як московський народ мовчки зносив совєтський режим. І в час другої Світової Війни, Україна, Білорусь були тереном широкого повстанчого руху, волночас проти Совєтів і проти німців, які виявили себе не менш жорстокими окупантами, як росіяни. Українська Повстанча Армія об'єднала в своїх рядах різні національні групи, крім російської, про що свідчать відозви її з червня 1943. Російська партизанка була лише проти німців і під проводом большевиків, (ген. Колпак), але про партизан, організованих „Національно-Трудовим Союзом", ніхто не чув і ніхто їх не бачив.

Щоби потягнути і росіян на протибольшевицькі акції створено РОА (Рос. Освоб. Армія). Охотників до неї вербовано по таборах воєнно-полонених. Як відомо, німці не мали жадного договору з Совєтами щодо воєнно-полонених. Маючи свої пляни щодо колонізації Східної Европи, вони пляново і систематично виморювали совєтських полонених голодом і так гинули мільйони. Рятуючись з цих „таборів смерти" совєтські полонені голосились до РОА. І так творилась армія ген. Власова. Довго вона мала лише сильно розбудований штаб, але дуже мало війська. Поряд неї були в німецькій армії інші національні частини, як от грузинські, вірменські, татарські, білоруські, а вже на останку, бо в 1944 році, німці рішилися творити „Українське Визвольне Військо". Але українцям вони не вірили. Вони знали, що в Україні існувала УПА, яка виступала проти них. УВВ ніколи не дістало того розвою що РОА і не мало навіть свого штабу. Існувала щоправда „Українська Дівізія", зложена на Галичині, що була під польською окупацією і не цікавила росіян з окруження ген. Власова.

Навктоло РОА скупчились всі сили, як старої „білої" російської еміграції так і нової „червоної". При тім центрі створено різні органи, а також „Научний Совет", який мав свій осідок коло Берліна. Він то опрацьовував різні матеріяли для пропагандивної акції РОА. І тут власне правдоподібно уложено в 1944 р. так зв. „Схему Національно-Трудового Устрою", з якою нині виступає „Національно-Трудовой Союз", організація російської еміграції, яка нав'язує себе до вищезгаданого „Національного Союза Нового Поколенія". В кожнім разі в ідеях, виложених в Схемі виразно виступають впливи з одного боку старої російської імперської ідеї, з другого боку большевицької ідеології і практики, а з третього німецького расизму і тоталітаризму. Про час зложення того твору свідчить уступ: „В умовах війни легче і скорше організуються народні маси для боротьби з большевизмом...", який виразно вказує на обставини війни, серед яких його ідеї мали би здійснитися.

Час повстання того ідеолого-програмового твору припадає на час звороту в акції ген. Власова. В кінці 1944 р. Німеччина валилася. Шукаючи рятунку в революції під большевиками, вона рішилася на більш ліберальну політику супроти народів Сходу Европи. Тому вона дала наказ ген. Власову заложити так зв. „Комітет Освобожденія Народов Росії". В тій цілі 14. листопада 1944 р. скликано Зїзд в Празі і заложено орган „Воля Народа". Підготовляючи той зїзд німці повипускали з в'язниць українських політичних лідерів (полк. А. Мельник, С. Бандера й інші), що сиділи в концентраційному таборі Саксенгауз і намовляли їх приступити до нової організації під проводом ген. Власова. Однак ніхто з відповідальних українців на це не пішов і на Зїзді фігурували тільки два типи (журналіст Музиченко і проф. Богатирчук) з нової підсовєтської еміграції, яким німці наказали заступати українців. Український загал устами преси заявився проти участи українців в русі ген. Власова і лишився цілковито набоці. Те саме зробили теж грузини, вірмени, білоруси, татари та інші.

Дальша доля РОА та її провідника ген. Власова відома. Опинившися без підтримки німців, воно пробувало виступати під час повстання чехів, проти німців. Зловлені большевиками два співробітники Власова, ген. Малишкін і Желенков були повішені в Празі (а не в Москві, як дехто твердить помилково) в травні 1945 р. Сам же ген. Власов дістався до рук большевиків пізніше і був повішений дійсно в Москві на Лубіянці.

(Кінець буде).

Осип Юрій Король

НЕ ВЕРНУВСЯ

1)

Білікові земляки в Старому Краю ще й досі дивуються, чому він не вернувся в рідне село. Як виїжджав у чужину, впевняв, що їде лише так на пробу та що вернеться, як лише заощадить досить долярів.

Ще як служив при війську у Відні, у вільних хвилинах ходив учитися кравецтва.

Весною 1894-го року між корабельними товариствами, що перевозили подорожніх із Европи до Америки, повстала велика конкуренція. Була така завзята, що подорож Атлянтійськом океаном вкінці коштувала всього десять долярів. Ця небувала дешевизна заманила чимало людей до подорожі до Америки.

Між іншими подорожніми поїхав і наш Білик. Корабель не був із найскоріших, усе ж після пятнадцятиденної плавби безпечно привіз його до Ню Йорку.

Був в обіцяній землі.

Ще на кораблі познайомився з двома чехами й одним німцем. Оба чехи мали знайомого земляка, що мав у Ню Йорку готель. Звався Свобода.

Всі три заїхали до того готелю.

Зараз на другий день рано вибралися шукати праці. Поступили насамперед до великої кравецької робітні при Пятій Евні. Управитель робітні привитав їх ввічливо, одначе роботи для них не мав.

— Ви прийшли в невідповідну пору. Великодний сезон минувся, а роботи нема. Ба, тутешні кравці тепер віджджають до Лондону та Парижа. Крім того тут тепер господарська скрута. Люди щадять, не купують нічого, хіба що найконечніше. Тут маєте образець скрути. Тутешні театри бували повніські чужинців, так, що нюйорчанам годі було здобути тікет до театру — а тепер маємо тут кілька тисяч акторів без зайняття. Коли ж в Америці є недобре, то емігрантам живеться гірше, ніж денебудь інде. Я радив би вам щиро, якнайскорше купити собі шифкарти, заки подорожіють і вертатися до старого краю.

Таке несподіване привитання вразило нашого імігранта Білика і його товаришів, одначе вони не попадали в розпуку. Ню Йорк великий, кравецьких робітень тут багато. Коли не знайдуть праці в одній, знайдуть в другій, або третій — так додавали собі духа.

Та даремно. Ходили за працею завзято, та куди не поступили, всюди діставали ту саму відповідь: Нема праці.

Ті невдачі вкінці розбили наш гурток: німець вернувся до старого краю, оба чехи десь пропали.

Всеж на хвилинку щастя Біликові таки всміхнулося. Заснайомився з одним німцем, що був кухарем великого прогулькового підприємства, відомого під назвою „Літл Джермені". Велика німецька організація уладжувала там зїзд, а управа підприємства пошукувала досвідчених вейтерів до помочі. За порадою кухаря Білик зголосився, і хоч кандидатів на вейтерів було з двіста, його прийняли, бо на запит: „Де ви передше працювали?" відповів: „У Відні". Білик, щоправда, вейтером ніколи не був, але ж, що в Відні працював... у кравецтві, то була правда.

Праця в поргульковому підприємстві не була легка. Треба було носити страви та напитки на другий поверх. Розбив на сходах кілька тарілок, та це йому, на щастя, простили. Працював щиро. Працював там два дні за харч і два доляри денно. Отже заробив чотири доляри, досить грошей на тиждень. Та дома нікому не похвалився, де був ті два дні.

Минув знову тиждень, минули два, а не було ні праці, ні надії, що за якийсь час праця найдеться. Біда. Лишилося йому ще всього кілька долярів: що пічне, як гроші скінчаться? Як добрий християнин був певний, що не покінчить самогубством, доки розум здоровий не покине його, та здавалося, що іншого виходу, як самогубство нема.

Найбільша тьма буває, коли вже має розвиднітися. Коли вже Білик майже втратив усяку надію, нараз засвітив йому рятунок. У німецькому часописі „Нюйоркер Штатс-цайтунг" одного дня побачив оголошення з приманчивим заголовком „Фраe Фарт нах Европа" (Безплатна подорож до Европи). Наче в горячці читав:

„Чи хочете дістатися до Европи без якихнебудь видатків? Перевеземо вас океаном, коли схочете по дорозі доглядати наших мулів. Товаровий корабель „Альгома" повезе транспорт мулів до Европи. Шукаємо кількох людей, що підчас подорожі доглядали би мулів".

Білик скоренько відписав собі адресу перевозової фірми — було то десь при вулиці Перл — і вже був за дверима. Ходити коло мулів на кораблі праця не легка тай не приємна. Та Білик про це не дбав.

— Прощавай, ти непривітний краю, — в дусі прощався з Америкою.

— Вернуся до дому. Там уже якось житиму серед своїх людей. Тут між чужими я згинув би з голоду або з розпуки. Прощавай, Америко!

Білик прийшов до офісу при вулиці Перл дуже рано, ледви управитель зачинив за собою двері. Себто був перший з тих, що зголосилися — то певно був добрий знак.

(Кінець буде).

Преса є дзеркалом народу. Допоможіть, щоби це дзеркало було велике, сильне і славне, як наш народ! Вишліть негайно свою добровільну доплату до передплати „Свободи"!

Чотирнадцятий З'їзд ЦЕСУС-у

(Надіслане з Мюнхену).

Літом 1947 р. відбувся в Мюнхені Всестудентський З'їзд. На ньому дійшло до об'єднання двох центральних українських студентських організацій ЦЕСУС-у (Центрального Союзу Українського Студентства) і ЦЕСЦС-у (Центрального Еміграційного Союзу Українського Студентства). Утворену спільну організацію Центральний Союз Українського Студентства — ЦЕСУС. Ця організашія перебрала традиції обох студентських центрів. Подія ця дуже важна. Вона показала, що вже прийшов час, коли люди приналежні до різних політичних груп, можуть працювати разом і поставити інтереси професійні та національні понад інтереси групові і партійні. Стремління до об'єднання показало себе в першу чергу серед студентства. Після об'єднання студентства дійшло також до політичного об'єднання наших політичних чинників, до створення Української Національної Ради. З цього видно, що процеси, які відбуваються серед молоді, показують нам процеси загального суспільного життя.

На цьогорічний з'їзд прибули делегати різних студентських громад. Загальне число мандатів було 35. Найсильнішою групою була ОУН, що мала приблизно 20 мандатів. ОУН (р) й інші дрібні групи мали решту. До дрібних треба зачислити НОУС-івців, представників УРДП, прихильників Суспільного гуманізму (соціялісти). Вже при відкритті з'їзду стало ясно, що більшість мали прихильники ОУН. Одначе ясно було також, що успіх дальшої роботи ЦЕСУС-у залежить від того, чи можна буде знайти компроміс поміж різними течіями і напрямками.

З'їзд.

З'їзд відкрито в суботу 9-го жовтня 1948 в залі на Розенгаймерштрассе 46 а в Мюнхені. Вибрано президію зборів, на чолі якої став д-р Янів. Відчитано привіти від різних українських організацій і установ, як і приватних осіб, вислухано привіти присутніх гостей.

Уступаюча управа почала читати свої звіти. Уступаючий голова, д-р Залуцький, подав загальний огляд роботи ЦЕСУС-у від Всестудентського з'їзду. Одною з важних подій був виїзд частини управи в Бельгію. Це дало можливість для кращих зв'язків зі закордонними студентами, як це можна в Німеччині, країні окупованій. Друга важна подія, це „Ідеологічний Конгрес", що відбувся заходами ЦЕСУС-а в травні ц. р. в Мюнхені.

Після голови ЦЕСУС-у подали свої звіти різні референти.

Зі звітів виходить, що ЦЕСУСмав в останньому році поважне число (фізичних членів) (2384). Секретаріят мав обширну кореспонденцію, як і різними чужинецькими організаціями. Існують два краєві представництва, а саме УСПАЗ (Українське Студентське Представництво Англійської Зони) та ПУСТА (Представництво Українських Студентських Товариств в Австрії). З цих обох представництв ПУСТА виявило на чолі з Аркадієм Жуковським велику активність.

Пресова референтура видала „Студійний Довідник", випустила „Вісті ЦЕСУС-у", як і 2 числа „Студенського Вістника". Трете число не вийшло через грошову реформу в Німеччині. Прибутки ЦЕСУС-у були досить поважні, а саме біля 35,000 марок. Грошова реформа, на жаль, завдала фінансовому станові ЦЕСУС-у важкий удар.

Цікава діяльність представників ЦЕСУС-у в Бельгії, Макаренка і Антохія.

Були нав'язані контакти з різними національними інтернаціональними студентськими організаціями. Можна похвалитися поважним успіхом. До головної управи католицької організації „Пакс Романа" вибрано українця, п. Салія.

На полі пропаганди був дуже успішний виступ українців після комуністичного перевороту в Чехословаччині в обороні чеських студентів. Найбільші бельгійські газети видрукували український комунікат.

Над звітами відбулася обширна дискусія. Обговорено різні болячки нашого студентства, при чому не раз згадано і про часто низький стан освіти, наслідок военних подій і повоєнних відносин.

В неділю 10. жовтня з'їзд почав своє засідання зранку. Встановлено назву з'їзду, названо його XIV-тим. Це не відбулося без гострої дискусії, бо треба було об'єднати традиції ЦЕСУС-у і ЦЕСЦС-у. Борис Макаренко, перший заступник голови останньої президії, виголосив реферат на тему „Завдання ЦЕСУС-у".

Вибори.

В міжчасі засідала комісія матка. Вона мала знайти згоду поміж різними групами і встановити кандидатів на нову управу. Всі нетерпеливо ждали висліду переговорів і не могли діждатися. Нарешті, вже ввечері довідалися, що представники різних політичних осередків не могли порозумітися. Після цього роблено довший час різні нові спроби порозуміння.

Головні труднощі полягали в тому, що „бандерівці" не хотіли погодитись на кандидата більшости, яким був д-р Цюцюра, а поставили кандидатом на голову д-ра Залуцького. Але були й нші труднощі. Вкінці погодились на голову, яким став д-р Марко Антонович. Одначе не було згоди щодо інших членів управи. Після довгих переговорв аж в понеділок, після 7 год. ранку, знайдено порозумння. В нтересі ЦЕСУС-у представники різних груп пішли на компроміси і створили спільну управу у такому складі: голова: д-р Залуцький; 1. заступник: Б. Суховерський; 2. заступник: Варварів; 1. секретар Маркусь; 2. секретар: Турянський; орг. референт: Плавюк; закордонні зв'язки: І. Суховерський; фінанси: Гнатюк; допом. референт: Григорчук; пресовий референт: Пізюр; культ. освітний референт: Галібей; контрольна комісія: Цюцюра, Бобикевич, Горбач, (заступники: Гута, Середович); суд: Макаренко, Толоків, Борковський.

Щоб уможливити прийняття цеї лісти, д-р Марко Антонович, що був вже вибраний головою ЦЕСУС-у, уступив. Голова зборів на закінчення підкреслив у своїй промові вагу цього моменту, що таки знайдено порозуміння.

На закінчення зібрання відспівано „Боже єдиний, великий, згоду нам, єдність подай". Так, згода, це та велика річ, якої нам треба і яку нам з трудностями, але всеж таки вже вдається здобувати.

XIV. з'їзд ЦЕСУС-у це показав. Показав він, що вже минає доба, коли партійні інтереси стояли вище за всенаціональні. Були на з'їзді різні групи, одначе це не перешкодило знайти спільну плятформу співпраці на демократичних основах. А це головне. Коли всі українські організації звикнуть до спільної праці, додержуючись демократичних принціпів, то велика частина небезпек, що нам грозять, зникнуть. Вагу політичної одности для нашого народу зрозумів студентський з'їзд. Виявом цього була одноголосно прийнята резолюція привіту Українській Національній Раді і її Виконному Органові. Віримо, що доба роздорів, які нищили наше національне життя на втіху ворогам України, м и н у л а. Молоде покоління, що виховується в дусі дмократичних ідеалів буде продовжувати славну традицію вільного українського народу.

Н. О.

За залізною заслоною

ВІСТІ З УКРАЇНИ

СУЦІЛЬНА КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ДРОГОБИЧЧИНИ.

Не зважаючи на спротив селян, совети поступово починають запроваджувати колективізацію в села Західньої України. „Радянська Україна" за 15. 7. повідомляє, що в Дрогобиччині „тисячі селян стають на шлях колективного господарювання. Зростає кількість колгоспів. Гірський Турківський район першим у области став районом суцільної колективізації".

П. ТИЧИНА В НЕЛАСЦІ.

Як подає „Радянська Україна" ч. 187 з дня 8. серпня 48. „Президія Верховної Ради Української РСР, розглянувши прохання тов. Тичини П. Г. про звільнення його від обов'язків Міністра освіти Української РСР, у взв'язку з його бажанням повністю перейти на творчо-літературну роботу, задовольнила прохання тов. Тичини П. Г. і увільнила його від обов'язків Міністра освіти Української РСР.

Президія Верховної Ради Української РСР призначила тов. **Савчука** Миколу Опанасовича Міністром освіти Української РСР".

Яка була причина, що склонила чи змусила Тичину П. Г. нагло „повністю перейти на літературно - творчу роботу", Радянська Україна" не подає.

СПАРТАКІЯДА

в Києві закінчилася. В ній брало участь майже 2 тисячі спортовців. Від імені учасників спартакіяди на ім'я „найкращого друга спортовців" тов. Сталіна складено величезне привітання, у якому він знову фігурує, як „отець", ,творець", понадгеніяльний тощо.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Пам'яті акад. Степана Смаль-Стоцького

Від Редакції „Української Трибуни": 19. серпня в десяти-річчя смерти акад. Ст. Смаль-Стоцького відбулася спільна наукова конференція Мово- й Літературознавчої Секції УВАН в Авгсбурзі, присвячена пам'яті цього визначного українського вченого й діяча. Нижче наводимо (в скороченні) огляд його життя й творчасти, зачитаний на згаданій конференції.

17. серпня 1938 р. відійшов у вічність на скитальщині в Празі визначний український учений і громадський діяч акад. Степан Смаль-Стоцький. Похорон відбувся 20. серпня при великій участі всього свідомого громадянства Праги й околиці.

Народжений 8. січня 1859 в селі Немолові на Радехівщині в Галичині, Смаль-Стоцький закінчив середню освіту в українській і німецькій гімназіях у Львові у 1879 р. в рр. 1879-1882 студіював в університеті в Чернівцях, рік опісля переїхав на доповнення студій у найвизначнішого тодішнього славіста Франка Міклошіча до Відня. Тут здобув ступінь доктора в 1884 р. і працював як доцент один рік. В 1885 р. покликано його на професора української мови й літератури на чернівецькому університеті, як наступника проф. Ігнатія Онишкевича.

Ст. Смаль-Стоцький всією душею зайнявся справами буковинського відродження: наукою, політикою, публіцистикою, громадським і товариським життям. Під його впливом місцеве т-во „Руська Бесіда" стало з визначного москвофільського вогнища чисто народним. В рр. 1892-96 редагував часопис „Буковина" й пізніш „Руська Рада". Як пише один із його учнів В. Сімович, „...професор... не цурався ніколи й найчорнішої роботи. Все було для нього однаково важне: газета, календар, господарська брошурка, шкільний підручник, наукова праця, популярний виклад, хор, читальня, каса, Січ, крайова й державна політика, крайова культура, студентські чи міщанські вечорниці, і т.д. і т.д. І так цілими роками, скрізь і скрізь..." Видана в 1897 р. його книжка „Буковинська Русь" — це синтеза знань про українську Буковину, що й досі не втратила своєї вартости.

Як професор чернівецького університету він був вибраний в 1892 р. до буковинського (австрійського) сойму й опісля в 1911 до віденського парляменту. В рр. 1904-13 був заступником маршалка Крайового Виділу Буковини. Повних тридцять років праці й трудів віддав Смаль-Стоцький зеленій закутині нашої Батьківщини — Буковині.

В часи першої світової війни (1916-18) він провадив широку просвітньо-освідомну працю серед полонених українців із російської армії у фрайштадтському таборі. По розвалі Австро-Угорщини в рр. 1919-20 був послом ЗОУНР у Празі, а з 1922 р. став професором Українського Вільного Університету, а потім членом-засновником і довголітнім головою Т-ва „Українського Академічного Комітету", і баг. інш.

Серед великої громадської й політичної діяльности знаходив Ст. Смаль-Стоцький все таки час й на наукову працю. Надбання його на цьому полі поважні. Зацікавлення широкі: українське й слов'янське мовознавство, українська література, зокрема інтерпретація творів нашого Генія, що створила з нього одного з кращих шевченкознавців 20 ст. і ін. В рік його смерти минало рівно 45 літ з часу введення на ЗУЗ т. зв. фонетичного (сучасного) українського правопису, що було виключно його заслугою. Сорок п'ять років минало тоді теж із часу появи його першої „Руської граматики", опрацьованої на основі нового правопису й нової (здебільшого новоствореної) української граматичної термінології.

Серед багатьох його мовознавчих праць вирізняється опрацьована разом з Т. Гартнером німецька „Грамматік дер рутенішен (украінішен) Шпрахе" (1913), що дає перший синтетичний науковий опис усіх явищ української мови із історичним насвітленням. Новість і важливість наукової методи Ст. Смаль-Стоцького на полі українського й слов'янського мовознавства в тому, що він підходить до української й до інших мов із їхньої власної побудови (структури), визначає їм свій власний розвоєвий шлях, виводить їх, а зокрема українську мову, просто й безпосередньо з праслов'янської, відкидаючи всякі штучні реконструкції, як, напр., „праруську мову", тощо. Правда, деякі славістичні концепції Ст. Смаль-Стоцького не втрималися в науці, зокрема його теза про ближчу спорідненість між українською й сербською мовами.

У літературознавстві цікавився побіч інших проблем (напр., „Енеїда" Котляревського, 1898) творами Тараса Шевченка й присвятив їм багато праць. Зокрема важливий підхід Ст. Смаль-Стоцького до Шевченкової ритміки (1925) та до інтерпретації Шевченкових творів щодо їхньої етичноідейної та формально-мистецької вартости (1934).

За наукові заслуги обрано Ст. Смаль-Стоцького дійсним членом Наукового Т-ва ім. Шенченка у Львові й Всеукраїнської Академії Наук у Києві, та врешті Мазепинсько-Могилянської Академії Наук на еміграції, за великі заслуги на культурно-освітному полі львівська „Просвіта" залічила його в свої почесні члени.

Не можна не згадати, що син Покійного академіка, Роман Смаль-Стоцький теж присвятився українській і слов'янській філології й сьогодні керує катедрою слов. мов у Маркетському Університеті в Мілвокі в Америці, а внук його Юрій Луцький викладає англістику в Саскачеванському Університеті в Саскатуні в Канаді.

Українська Вільна Академія Наук на еміграції, оцінюючи наукові з а с л у г и академіка Степана Смаль-Стоцького, присвятила його пам'яті окрему наукову конференцію в десятиріччя його смерти.

Яр. Рудницький.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 10.

Відділ:	Жертва:	Відділ:	Жертва:
74 Тов. ім. І. Франка	$ 6.00	138 Михаїл Дзядик	2.00
Henry Kalinovich	5.00	138 Марія Смик	2.00
57 Петро Ракочий	5.00	138 Михаїл Стисло	2.00
73 Michael Sharan	5.00	138 Йосиф Патинюк	2.00
85 Анна Коледорі	5.00	138 Максим Гапкевич	2.00
167 Nicholas Skotynsky	5.00	138 Семен Кунікевич	2.00
217 Роман Пристай	5.00	138 Петро Галун	2.00
143 Іван Білик	4.00	138 Денис Качмарик	2.00
57 Петро Ропицький	3.00	138 Alek Phillips	2.00
63 Орест Зубік	3.00	140 Stephen Nanovsky	2.00
91 Nick Dumich	3.00	147 Joseph Matkowski	2.00
106 Іван Рібий	3.00	160 Яків Притика	2.00
116 Павло Стадник	3.00	163 Василь Шостак	2.00
127 Theodore Nowosiadly	3.00	176 Joseph Dorocky	2.00
181 Дмитро Сопків	3,00	179 Михайло Федина	2.00
219 Микола Корж	3.00	192 Матвій Політило	2.00
220 Іван Юрчак	3.00	204 Маріян Мостовик	2.00
241 Григорій Гайковий	3.00	206 Йосиф Марцінюк	2.00
351 Іван Кутяпський	3.00	207 Roman Sytnyk	2.00
361 Dragon Julian	3.00	206 George Samborsky	2.00
364 Стефан Чорній	3.00	221 Петро Салудчик	2.00
473 Марія Хараборук	3.00	223 Петро Дрозд	2.00
Петро Федак, предпл.	2.00	229 Павло Ґулька	2.00
Theodore Tanchak, передпл.	2.00	236 Roman Garadzon	2.00
Анастазія Текалюк	2.00	243 Іван Лагола	2.00
Д-р Осип Оришкевич	2.00	245 Зенон Федорович	2.00
Іван Стефанюк	2.00	247 Йосиф Скочипець	2.00
Іван Скоробач	2.00	252 Walter Karbowniczak	2.00
Juila & Michael Dankiw	2.00	253 Демян Харко	2.00
Philip Dubas	2.00	253 Ілько Гнатів	2.00
1 John Woytovich	2,00	254 Joseph Dziat	2.00
18 Max Decko	2.00	254 о. Петро Ковалчик	2.00
29 Лукаш Вареница	2.00	254 Anthony Kotyk	2.00
38 Василь Нусь	2.00	270 Никола Заяць	2.00
57 Gela Oleksa	2.00	270 Стефан Ґріца	2.00
57 Григорій Кушнір	2.00	270 Микола Пігура	2.00
63 Steve Pityk	2.00	270 Василь Ґіль	2.00
66 Tymko Szerbaty	2.00	270 Михайло Косоноцький	2.00
70 Іван Шупяний	2.00	270 Левко Кулич	2.00
74 о. С. Мусійчук	2.00	270 Франко Жарський	2.00
76 Іван Зелінський	2.00	270 Михайло Турчинський	2.00
78 Анна Зборівська	2.00	270 Андрій Корнило	2.00
83 Юрко Палка	2.00	270 Ксеня Сай	2.00
85 О. Костюк	2.00	271 Іван Черкіс	2.00
85 John Melnick	2.00	283 Theodore Olynyk	2.00
86 Peter Polowy	2,00	292 Антін Соломка	2.00
86 Гнат Захарійчук	2.00	292 Dunchesen Peter	2.00
86 Павло Саламаха	2.00	296 John Tymoczko	2.40
86 Григорій Костик	2.00	299 Isadore Hlynsky	2.00
86 Михайло Байвус	2.00	301 Антін Семчук	2.00
104 Stephen Mysak	2.00	320 Теодор Захарчук	2.00
106 Іван Джіковський	2.00	324 Peter Zubyk	2.00
106 Stefan Soltys	2.00	324 Микола Бурак	2.00
116 Михайло Стадник	2.00	330 John Harbay	2.00
120 Шиин Стефан	2.00	331 Панько Чопєк	2.00
126 Konstantine Glebec	2.00	334 Іван Жук	2.00
127 Harry Stec	2.00	361 Panko Carnecky	2.00
130 Іван Тимців	2.00	383 Теодор Голубений	2.00
136 Василь Копко	2.00	336 Катерина Кальмук	2.00
137 John Rudawsky	2.00	370 Anie Sampara	2.00
138 Лука Сидорак	2.00	387 Никола Ганчар	2.00
138 Марія Блажейовська	2.00	476 Павло Заяць	2.00
		Alex Lansky	1.00
		136 John Szerbiak	1.00

БЕРЛІН ПРЕДМЕТОМ КОНФЕРЕНЦІ.—Зібрані в Раді Безпеки Обєднаних Держав делегати мають різний вираз обличча, коли прислухуються нарадам над кризою в Берліні, заки розійдуться на якийсь час. Зліва до правої руки сидять при столі: Фаріс Бей ел-Хурі, з Сирії; Дмитро Мануїльський, з підсоветської України; Андрій Вишинський, з СССР; сер Александер Кадоган, з Великобританії; Тригве Лі, генеральний секретар О.Д.; д-р Хуан Атіліо Брамулія, з Аргентини, який є предсідником під час засідання.

Український Спорт у Ню Йорку

Мало людий із українського громадянства у Ню Йорку знає про „Український Спортовий Клюб" (У.С.К.) у Ню Йорку хоча, згадки про нього появлялись вже кілька разів в українській пресі у Канаді та на скитальщині!

Заложили цей клюб українські молоді спортовці, що недавно приїхали сюди із скитальщини. По полагодженні ріжних формальностей принято наш клюб до „Американського Спортового Союзу" копаного мяча — Division "A".

Душею клюбу є п. Богдан Прудиус, що не жаліє ані труду, ані часу, ані грошей із власної кишині, щоби тільки гідно зарепрезентувати наше імя перед американською публикою. — Також самі змагуну своїми грошевими вкладами стараються піддержати та розвинути цей новий наш крок на спортовому полі в Америці.

Тепер слово — за ширшим кругом нашого громадянства, щоби воно піддержало цей здоровий почин наших спортовців не тільки матеріяльно, але й морально.

Наш клюб розіграв уже кілька змагань у цьому році із ріжними американськими клюбами. Змагання ці мали здебільша характер товариських змагань. Тепер приступив наш клюб до змагань за мистецтво у копаному мячі Division "A" і 17. жовтня 1948 відбулися на грищі Courtland Park — Bronx другі з черги змагання із клюбом "Freedom" Bronx за мистецтво згаданої дивізії.

До цих змагань виступили наші спортовці у такому складі:

Юрчинський, Таращук, Терлецький, Суський, Цоцко, Прудиус, Чорний, Галик, Скоробогатий.

Як бачимо, наші змагуни виступили тільки в десятку. Противна сторона була в повному складі.

Гру розпочинають американці та відразу поважно загрожують нашим воротам. Однак наша оборонна двійка Таращук-Терлецький гостро та певно ліквідує усі її небезпечні заходи противника. Через здекомплектування нашого складу (брак одного змагуна) вдається американцям у першій половині стрілити одні ворота. Наші змагуни уповні дорівнювали суперникам, а навіть у деяких моментах їх перевищали. Друга половина належить до наших, бо дуже часто загрожують ворота противника. Треба це приписати зміні тактики гри наших змагунів, а саме: гра мячем долом. Уже в восмій хвилині другої половини гри Прудиус із гарної подачі Скоробогатого стріляє ворота і вирівнює. Вислід 1—1. — Наші змагуни і надалі облягають ворота противника і Галик із випрацьованого Суським мяча — здобуває провадження для нашого клюбу.

Як уже вище було згадано, брак одного таки сильно дався відчути підчас цілої гри. Нічо отже дивного, що противникам вдається вирівняти і стан воріт: 2—2 остається до кінця гри.

Треба підчеркнути тверду та жертвенну гру оборони. У помочі подобався Суський, у нападі: Скоробогатий, Галик та Прудиус, хоч цього останнього фізична кондиція не дорівнює сильно збудованим противникам.

Назагал наші хлопці перевищали противника кращою технікою (головно Суський) та жертвенністю у грі.

Судця — дуже добрий.

Публики було багато й подумці підписаного українці запрепрезентувалися перед нею дуже добре.

При цій нагоді належиться догана тим змагунам, що знали про змагання, уважають за відповідне на них не прийти, а через це ставлять провід нашого молодого клюбу у важке положення, бо наші здисципліновані змагуни мусять грати понад сили, щоб український спортовий організації не принести встиду.

Добре було би, щоби провід УСК-у повідомляв публику про час та місце змагань у пресі, домівці „Самопомочі" та коло церков наших обох обрядів.

Д-р Іван Сорант.

ПЛЕКАЙМО КУЛЬТУРУ РІДНОЇ МОВИ.

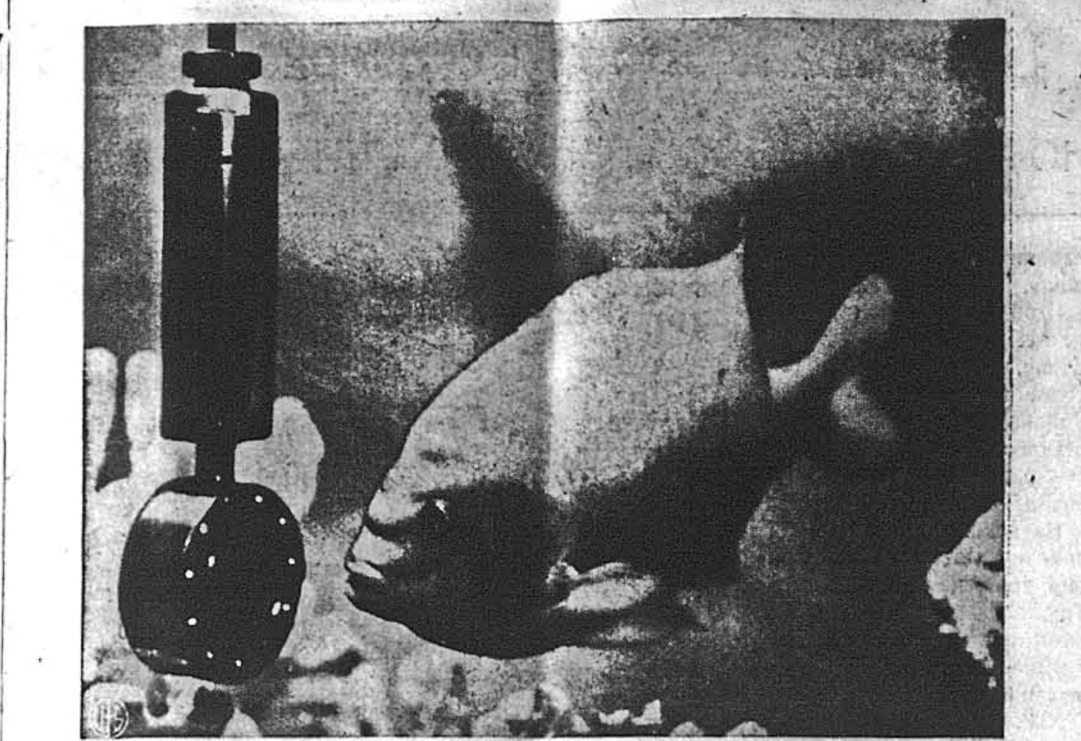
Рідна мова — одна з найважливіших ділянок культури на чужині. Цю ділянку так само, як і інші ділянки нашої національної культури, треба плекати, розвивати, оберігати від різних шкідливих впливів. Особливо гостро відчувається потреба в нормуванні багатьох явищ української літературної мови, в розв'язанні ряду наукових проблем, що мають практичне значення в мові нашої преси, шкільного навчання і взагалі цілої нашої видавничої діяльности. А це можна зробити з допомогою такого органу, яким є „Наша Мова" (Журал для всіх).

Досі вийшло друком тільки перше число цього журналу в 1947 році. Підготовлений уже численний матеріял для наступних чисел. Цей матеріял, дуже важливий для плекання культури нашої рідної мови, поступає й поступатиме далі від наших учених фахівців-мовознавців, наших педагогів і всіх тих, хто цікавиться рідною мовою на чужині. Але Редакційна Колегія не спроможна через грошеву реформу видати навіть наступне (друге) число журналу, давно вже підготовлене до друку.

Виникає питання: чи залишити цю важливу для нашого культурного життя справу напризволяще, чи спільними силами підтримати цей орган плекання рідної мови на чужині? Редакційна Колегія твердо переконана, що наша українська громадськість стане саме на другий шлях і своїми посильними пожертвами підтримає дальше видання цього корисного і потрібного журналу.

Звертаємось до всіх українців в Европі і за океаном з закликом підтримати „Нашу Мову" в створенні для неї видавничої бази. Пожертви просимо надсилати на адресу: Munchen 23, Wilhelmstr. 6/III, Redaktion "Nasha Mowa".

Редакційна Колегія.

ЦЮ РИБУ ПОБАЧИТЕ НА ФІЛЬМІ!—В Шікаґовськім акваріюм рекордують голоси риб. На картині бачимо, як риба зближається „без страху" до мікрофону, щоб „заговорити". А тут нам кажуть, що „риба без голосу"!

УКРАЇНЦІ В ТУНІСІ

Околиця, що в ній поселилися наші люди, гарна, гориста коло 600 м. понад рівень моря, дубові ліси, свіже повітря. Декому з нас нагадує вона рідні сторони: Яремче, Делятин, Гошів. Лиш шепіт коркових дерев та араби не дають нам забути, що ми в Африці. Колись на саме слово „Африка" ставало нам гаряче. Одначе тут ми досі майже не відчули горячі. В червні було всього три-чотири гарячі дні, але не гарячіші, як в нас в краю в найбільшу спеку.

Українці дуже швидко привикли до нового місця. Зміст нашого життя — праця. Працюємо 9 чодин денно. Винагорода — вдоволяюча. Фахівці дістають найменше 52 франки за годину. Українців не-фахівців тут нема, бо звичайними робітниками працюють араби. За зароблені гроші можна купити все, чого душа забажає. Починаємо жити культурно і по кількох роках недолі поволі приходимо до себе. На місці зорганізовано українську кооперативу, якої членами є теж і чужинці, що працюють в тому самому підприємстві та жиють в нашій оселі. Кооператива достачає харчі, напитки, городовину, м'ясо і взагалі речі першої потреби. Крім цього підприємство дає щоденно безплатно авто, що їздить до поблизьких міст і люди можуть купувати собі там те, що хочуть. Для охочих щонеділі майже їде авто на прогулянку над море до Табарки.

Великдень та Зелені Свята були вільні від праці. В усі інші свята обов'язує праця, очевидно, хто не хоче, того не можна присилувати. На Великдень приїхав до нас латинський священик з поблизького містечка, відправив Службу Божу і висповідав наших людей. Хто не вмів по-французьки, або по-німецьки міг висповідатися в рідній мові. Після Служби Божої священик виголосив гарну проповідь в німецькій мові. Перше „Христос Воскресе", яке заспівав наш нечисленний мішаний хор, сильно зворушило усіх.

На Зелені Свята теж приїхав латинський священик. Після Богослуження пішли ми з вінцем та тризубом сплетеним з рожевих олеандрів на могилу, приладжену на скалі серед двох крилатих коркових дубів, обабіч якої маяли національні прапори. На могилі виднів високий березовий хрест. Хор відспівав кілька стрілецьких пісень і національний гимн.

Старанням наших пань була зорганізована виставка українських вишивок в нашій оселі та в найближчому містечку. Вона зацікавила чужинців, що приїздили з недалеких міст та навіть з Тунісу. Багато чужинок хотіли замовити жіночі вишивані блюзки та, на жаль, тут нема канви.

Наші діти всі ходять до французької школи в сусіднім містечку. Кожного дня відвозить їх і привозить фірмове авто. Кінець шкільного року відсвятковано дуже урочисто. Були теж делегати місцевої влади. Добрим учням вручав директор нагороду на руки їх батьків. Відзначаючі учні діставили корони, які батьки накладали на сцені на їхні голови. Ставлення французьких учителів добре. Нашим дітям присвячують вони багато уваги та наказують французьким дітям, щоб з нашими говорили тільки французькою літературною мовою. Французькі діти хотіли б радо навчитися української мови. Половину шкільної оплати й оплати за інтернат (деякі батьки влаштували своїх дітей у шкільному інтернаті) покриває підприємство.

нюоегмоонярбзмілгпоипопоо

Будинки, що в них нас примістили, є державні (збудовані нашими людьми фахівцями). Мешкання на три особи складається з одної кімнати, кухні, лазнички, тоалети й пивниці. За мешкання та користування водою і електрикою покищо не платимо.

Є нас тут 175 осіб. В найближчих тижнях сподіваємося прибуття ще понад 100 осіб. Бажанням нас усіх мати ще свого священика й лікаря.

(Час). Г. Г.

БРИТАНСЬКА ФЛЬОТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ ПІД БРИТАНСЬКОЮ КОМАНДОЮ.

Лондон 22. жовтня. — Адмірал лорд Фрезер, перший лорд адміралїції, заявив вчора на прийнятті Ліґи британських моряків, що британська фльота залишається під британською командою та на випадок війни виконуватиме свої завдання у „звичайний спосіб". Свою заяву лорд Фрезер зложив у зв'язку зі створенням спільного західно-европейського командування всіх збройних сил, з фідь маршалом Монтгомері на чолі. В цьому командуванні шефом спільних західно-европейських військово-морських збройних сил призначений французький адмірал Роберт Жужард.

ФРАНЦІЯ НЕ МАТИМЕ КАВАЛЕРІЇ.

Париж, 22. жовтня. — В тягу достосування своїх збройних сил до загальних західно-европейських оборонних потреб та до модерної автоматичної зброї, французьке командування поступово касує кавалерійські частини. Французька преса з жалем стверджує цей факт, вважаючи, що він робить велику кривду французьким коням.

ІТАЛІЙЦІ БУДУЮТЬ НОВЕ МІСТО В АНТАРКТИДІ.

Монтевідео, Уругвай. — Група 620 італійців виїхала на острів Тієра деля Фуего для побудови нового міста для 10,000 людей. Це піонірн нового руху, які виїхали з Італії на підставі контракту з аргентинським урядом. Вони взяли з собою фабрично вироблені частини домів, які побудують на новому місці. Теж взяли виряд для побудови фабрик.

СОВЄТСЬКІ ЖИДИ ПРОТИ ПАЛЕСТИНСЬКИХ ЖИДІВ.

Москва, 22 жовтня.—„Айнікайт", орган совєтського Жидівського Протифашистського Комітету, вчора гостро накинувся на палестинських жидів за їх „націоналізм".

ТАРЗАН, ч. 1956. На слідах Тарзана.

Коли останній мішок вже був перенесений, за ним слідкував аптекар з проворним виглядом.

„Ось тут, в тім маку, тільки опію, що ним можна задурманити тисячі легкодухів" — сказав він сам до себе.

Коли Тарзан дійшов до границі села, він запалив вогонь для хлопця-Мінду і подався відважно до села...

...а підозріваючий підходив з ватагою щораз ближче.